

**Tilsynsrapport
Aalborg Zoo
2020**

Rådet for Zoologiske Anlægs samlede vurdering

Denne tilsynsrapport i 2020 følger op på Rådet for Zoologiske Anlægs tidligere vurdering af Aalborg Zoo, og gør status for udviklingen og kvaliteten af anlæggets arbejde.

Det er Rådet for Zoologiske Anlægs samlede vurdering i 2020, at Aalborg Zoos opgavevaretagelse er tilfredsstillende.

Aalborg Zoo varetager de lovbestemte opgaver som formidling, avlssamarbejde, naturbevarelse og forskning på et tilfredsstillende niveau. Anlægget arbejder med et strategisk afsæt målrettet og engageret for at udvikle den samlede virksomhed kvalitativt, herunder i lyset af Covid-19 at tilvejebringe en økonomi i balance. Aalborg Zoo har fulgt tilfredsstillende op på hovedparten af de forhold, som blev påpeget ved rådets sidste besigtigelse, men der udestår fortsat en reovering af anlægget til orangutang, der ikke er optimalt.

Samlet set var Rådet for Zoologiske Anlæg glade for besøget i Aalborg Zoo, og der var generelt forbedring på flere områder i forhold til rådets besøg i 2018.

Rådet har efter besigtigelsen fået oplyst fra Aalborg Zoo, at anlægget vil igangsætte arbejdet med at restaurere orangutang-anlægget. Rådet ser meget frem til dette.

Vurdering i 2018

Rådets samlede vurdering af Aalborg Zoos opgavevaretagelse i 2018 var tilfredsstillende. Den skriftlige vurdering i 2018 kan læses her: [Rådet for Zoologiske Anlægs tilsynsrapport Aalborg Zoo 2018](#)

Fakta om Aalborg Zoo

Anlægget er en selvejende institution med hjemsted i Aalborg Kommune.

Anlægget modtager statsligt driftstilskud i henhold til lov om statstilskud til zoologiske anlæg. Aalborg Kommune er anlæggets offentlige hovedtilskudsyder.

Anlægget blev etableret i 1935.

Anlægget samarbejder med en række interessenter nationalt og internationalt, herunder zoo-anlæg, zoo-organisationer og universiteter.

Nøgletal for Aalborg Zoo 2019:

- Antal besøgene: 459.306 (2016: 380.126 besøgene)
- Samlet omsætning: 86,8 mio. kr. (2016: 64,5 mio. kr.)
- Antal årsværk: 58 (2016: 60 årsværk)
- Anlægget rådede over et areal på 8 hektar.

¹ Nøgletal fra 2016 i rådets tilsynsrapport i 2018.

Fokusområder

Arbejdsgrundlag

Det zoologiske anlæg er i henhold til zoo-loven forpligtet til at udarbejde en fireårig arbejdsplan, hvoraf det fremgår, hvilke opgaver anlægget vil forpligte sig til at udføre. Anlæggets vedtægter skal være godkendt af Kulturministeriet.

Aalborg Zoo har igangsat en strategiproces i samarbejde med COWI og Johanne Bugge, hvor naturbevaring, forskning og formidling vil være fokusområder i anlæggets overordnede strategi for 2020-2025. Bæredygtighed og FN's verdensmål indgår som tværgående elementer i strategien.

Anlæggets mission er at formidle viden om dyr og natur, via unikke oplevelser, og bidrage til naturbevaring lokalt og globalt. Anlæggets vision er at være en velbesøgt oplevelsespark i 2025, der på en vedkommende måde formidler og sikrer bevarelsen af klodens biodiversitet.

Aalborg Zoo har siden 1999, som den første zoologiske have i verden, været miljøcertificeret. Der er siden da løbende opstillet og gennemført miljømål. I den nye zoo-strategi vil der være fokus på genanvendelse af ressourcer igennem affaldssortering og brug af miljøvenlige og bæredygtige materialer ved nybyggeri.

Ressourcegrundlag

Det zoologiske anlæg er i henhold til zoo-loven forpligtet til at have en høj standard og et økonomisk grundlag, der gør det muligt at opretholde denne. Endvidere skal der være mindst en fuldtidsansat zoolog.

a. Økonomi

Aalborg Zoos samlede indtægter var i 2019 på 86,8 mio. kr. og fordeler sig således:

- Tilskud fra staten 3,1 mio. kr.
- Tilskud fra kommune 17,0 mio. kr.
- Tilskud fra fonde o.a. 0,5 mio. kr.
- Projekttilskud 12,0 mio. kr.
- Egenindtjening 54,2 mio. kr.

Årets resultat var på 0,9 mio. kr. i 2019 og efter tilførsel af årets resultat var anlæggets egenkapital på 28,0 mio. kr.

Anlægget er i 2020 økonomisk udfordret af konsekvenserne af Covid-19, der foreløbig har betydet en midlertidig lukning af anlægget fra medio marts til primo juni 2020. Indtjeningsgrundlaget afhænger primært af besøgstallet efter genåbning og regeringens økonomiske hjælpepakker.

Anlægget har et tæt samarbejde med Aalborg Kommune.

b. Medarbejdere

Anlægget rådede i 2019 over 58 årsværk, herunder 4 fuldtidsansatte biologer.

c. Bygninger

De bygningsmæssige rammer er velholdte, og anlægget renoverer løbende dyreanlæg og publikumsfaciliteter. Anlægget er som by-zoo udfordret af, at det nuværende areal er vanskeligt at udvide. Siden sidste besigtigelse har anlægget bl.a. reduceret antallet af mindre anlæg og omlagt til større sammenhængende anlæg som f.eks. Savannen, etableret gangbro ved Pampas og udstilling om dinosaurer. Der udestår etablering af afdeling om Grønland. Derudover udestår renovering af anlæg til orangutang, hvor tidsperspektiv for renovering er op til 20 år.

Det Zoologiske Råds vurdering 2020

Aalborg Zoo er et professionelt og veldrevet anlæg, der med et strategisk afsæt i bæredygtighed og FN's Verdensmål arbejder engageret og målrettet for at udvikle den samlede virksomhed kvalitativt. Anlægget har fokus på formidling, avlssamarbejde, naturbevarelse, bidrag til forskning og en bæredygtig økonomi.

Zoorådet vil følge udviklingen af den fortsatte realisering af anlæggets fireårsplan og ny strategi for 2020-25 med interesse.

Rådet anbefaler:

- At anlægget hurtigst muligt prioriterer den planlagte renovering af udendørs anlæg til orangutanger. Rådet konstaterer i 2020, i lighed med tilsyn i 2018 og 2016, at anlægget til orangutang fortsat ikke er optimalt.
- At anlægget fortsat har fokus på at sikre en balanceret vægtning af de zoo-faglige opgaver og de kommercielle aktiviteter, og fortsat konsoliderer anlæggets økonomi, så det er muligt at opretholde en høje standard i anlæggets virksomhed.
- At anlægget fokuserer sin indsats på færre mål for hovedopgaver i strategien, så anlæggets faglige profil står skarper.

Formidling

Det zoologiske anlæg skal i henhold til zoo-loven virke til fremme af formidling af kendskabet til vilde dyr. Anlægget skal have særlige formidlingsprogrammer rettet mod børn og unge, såvel når de besøger anlægget i og uden for skolesammenhæng. Anlægget skal have en tilfredsstillende formidling til gavn for de øvrige gæster.

Aalborg Zoo har igangsat udarbejdelse af strategi for formidling, der afspejler anlæggets overordnede strategi med fokus på naturbevaring, forskning og formidling. Det skal på alle formidlingsplatforme være tydeligt, at disse opgaver er en central del af anlæggets virke med anlæggets bidrag til naturbevaring som det gennemgående tema. I årene 2020-25 indarbejdes anlæggets rolle inden for naturbevaring på alle anlæggets formidlingsplatforme, herunder arbejdet med FN's verdensmål.

Anlægget driver en bred formidlingsindsats med fokus på, at der skal være tilbud for alle året rundt, herunder undervisning, oplæg, formidlingsforestillinger på Zoofari-scenen, rundvisninger, årlige særarrangementer (f.eks. Dansk Naturfaglig Festival), zooskole for børn i sommer, påske- og efterårsferien og jul i zoo med årligt tema, formidling på sociale medier, foredragsvirksomhed i og uden for anlægget, og andre ud af huset aktiviteter.

Anlægget har organiseret undervisnings- og formidlingsopgaver, så der indgår såvel faste formidlingsmedarbejdere, dyrepassere og zoologer som et større korps af timelønnede lærer- og biologistuderende fra Aalborg Universitet, for at styrke undervisningen og dialogen mellem besøgende og medarbejderne.

Skoletjenesten underviser såvel børnehavebørn og elever fra skoleklasser som studerende på seminarierne og universitetet, men gennemfører også særlige kurser for andre målgrupper. Skoletjenesten tilbyder undervisning i 10 forskellige emner som forsøger at ramme alle klassetrin og niveauer. Anlæggets fastansatte biologer indgår i undervisningen af især universitetsstuderende o. lign. Der kvalitetssikres gennem brugerundersøgelser med evalueringsskema til besøgende skoler.

Antallet af elever i skoletjenesten er stigende. I 2019 besøgte 32.000 skoleelever Aalborg Zoo, heraf ca. 6.541 på Naturvidenskabsfestivallen og 7.680 deltog i undervisning i Skoletjenesten. I 2018 besøgte knap 30.000 skoleelever Aalborg Zoo, heraf ca. 7000 på Naturvidenskabsfestivalen og 6.963 deltog i et undervisningsforløb i skoletjenesten.

I 2019 havde anlægget i alt 459.306 besøgene, hvilket er en stigning på 118.350 (35%) i forhold til 2018, hvor det samlede besøgstal var på 340.956. Stigningen skyldes primært, at anlægget i 2019 for første gang afholdt Jul i Zoo (85.000 besøgende) og åbnede dinosaurer udstilling.

Det Zoologiske Råds vurdering 2020

Aalborg Zoos formidling er på et tilfredsstillende niveau. Formidlingsindsatsen ligger i forlængelse af anlæggets vision om at være en velbesøgt oplevelsespark i 2025, der på en vedkommende måde formidler og sikrer bevarelsen af klodens biodiversitet. Det er perspektivrigt, at der i det fremadrettede strategiske afsæt for formidlingen er fokus på anlæggets rolle inden for naturbevaring og implementering af FN's verdensmål.

Det fungerer godt med den nye sammenlægning af mindre anlæg til større sammenhængende arealer for dyrene, den nye skiltning og nytænkende med tæt samarbejde med Aalborg Universitet, hvor biologistuderende er tilknyttet zoo som formidlere.

Det er meget tilfredsstillende med den betydelige stigning i antal besøgende i anlægget fra 2018 til 2019.

Der er et tilfredsstillende niveau af formidlingstilbud til skoleelever og positivt at antal besøgende, der modtager undervisning fra skoletjenesten er stigende.

Zoorådet vil følge anlæggets udfoldelse af den kommende formidlingsstrategi.

Rådet anbefaler:

- At anlægget i højere grad fokuserer og skærper anlæggets brand og sætter baren højt, når det gælder udvikling af formidlingen.
- At anlægget øger ambitionsniveauet for skoletjenesten, da Aalborg Zoo som bynært anlæg har potentiale for at tiltrække flere børn og unge.
- At anlægget fortsat styrker koblingen mellem forskning og formidling.
- At anlægget i højere grad udnytter potentialet ved at formidle via de digitale medier.

Avlssamarbejder

Det zoologiske anlæg skal i henhold til zoo-loven medvirke aktivt i arbejdet med at bevare truede vilde dyrearter, herunder relevant avlssamarbejde nationalt og internationalt med andre tilsvarende anlæg.

Aalborg Zoo samarbejder nationalt med de øvrige godkendte zoologiske anlæg under DAZA, og er aktiv deltager i bl.a. erfa-grupper. Internationalt samarbejder anlægget med større, godkendte zoologiske anlæg gennem de tværnationale organisationer EAZA, WAZA, EZE, IZE, ISIS, Species 360 og IUCN.

Anlægget deltager i 34 internationale avlsprogrammer: 25 EEP arter og 9 ESB arter. Anlægget er avlskoordinator for Asiatisk løve. Anlægget har tillidsposter i organisationer i form af bestyrelsespost DAZA og i Pelsdyrafgiftsfonden.

Aalborg Zoo stiler efter, at have et højt niveau for dyrevelfærd og dyrebestand i anlægget. Anlægget har bl.a. ansat to nye biologer med fokus på bedre dyrevelfærd, som f.eks. bedre træning, og fri bevægelighed ind og ud. Derudover gennemført anlægsprojekter med henblik på øget dyrevelfærd.

Det Zoologiske Råds vurdering 2020

Niveauet for anlæggets avlssamarbejde er tilfredsstillende.

Rådet anbefaler:

- At den bedst mulige dyrevelfærd og dyrebestand fortsat skal udgøre selve fundamentet for anlæggets samlede virksomhed.
- At anlægget fokuserer sin indsats på færre arter, og formidling heraf og dermed skærper anlæggets profil.

Naturbevarelse

Det zoologiske anlæg skal i henhold til zoo-loven deltage i relevante naturbevaringsprojekter.

Aalborg Zoo deltager i en række naturbevaringsprojekter og har i 2019 ansat yderligere en zoolog med ansvar for udarbejdelse af naturbevaringsstrategi. Arbejdet afsluttes i løbet af 2020.

Anlægget har i 2014 oprettet en naturbevaringsfond AZEF (Aalborg Zoo Conservation Foundation), der hvert år uddeler 150.000 kr. til projekter, herunder forskning, der afvikles i regi af og/eller med støtte fra Aalborg Zoo til gavn for dyr i Aalborg Zoo, truede dyrearter nationalt som internationalt, og projekter, der gavner natur og dyreliv i Nordjylland til fordel for lokalbefolkningen. Projekterne kvalificeres af et videnskabeligt panel med forskere fra Aalborg og Aarhus Universiteter og Aalborg Zoos videnskabelige personale. AZEF har egen bestyrelse og økonomi.

Aalborg Zoo er bl.a. involveret i et samarbejde med Transfrontier Africa, som driver en forsknings lejr i Sydafrika med det primære formål at beskytte elefanter og næsehorn mod krybskytteri og i et projekt i Borneo til beskyttelse af orangutanger. Projekter foregår i et tæt samarbejde med lokale parter.

Det Zoologiske Råds vurdering 2020

Niveauet for naturbevarelse er tilfredsstillende, herunder nytænkende at tilknytte videnskabeligt panel til udvælgelse af projekter i forbindelse med anlæggets naturbevaringsfond.

Rådet anbefaler:

- At anlægget fremover fokuserer på få projekter frem for mange, så ressourcer koncentrerer og formidling om formålet med anlæggets engagement i de udvalgte projekter øges.

Bidrag til forskning

Det zoologiske anlæg skal i henhold til zoo-loven virke til støtte for forskning.

Aalborg Zoo fik i 2010 status som forskningsinstitution, hvilket har åbnet for samarbejde med zoologiske anlæg i ind- og udland om forskningsprojekter. Aalborg Zoo indledte samme år et samarbejde med Aalborg Universitet, der siden har udmøntet sig i en skriftlig samarbejdsaftale om bl.a. videnskabelige delemedarbejdere, specialstuderende, bachelor studerende, fysiologiundervisning og oprettelse af naturbevaringsfond.

Derudover arbejder anlæg og AAU fortsat på at skaffe finansiering til ny afdeling i Zoo, der har fokus på Grønland, og etablering af kryobank, der skal medvirke til at forhindre tab af unikt genetisk materiale fra dyre- og plantearter. Som ny aktivitet

i 2019 gennemføres projektarbejdet på 5. semester på biologiuddannelsen i Aalborg Zoo, hvor der er indrettet studiepladser og auditorium.

Desuden bidrager anlægget med materiale fra dyr, der aflives på grund af alder mm. til forskning både nationalt og internationalt, herunder vævsprøver til EAZA bio-bank og genetik forskningsprojekt på Aarhus Universitet/Danmarks Tekniske Universitet/Københavns Zoo/Københavns Universitet.

Anlægget råder i 2019 over tre videnskabelige medarbejdere med forskningsopgaver, herunder professor og ph.d. tilknyttet Aalborg Universitet.

Der sker i et stigende omfang overdragelse af viden fra forskning til undervisning og formidling.

Det Zoologiske Råds vurdering 2020

Anlæggets niveau for bidrag til forskning er meget tilfredsstillende, herunder at anlægget i et væsentligt omfang bidrager til samarbejder med universiteter og relevante zoo-anlæg om forskning nationalt og internationalt, og i et vist omfang bedriver egen forskningsproduktion.

Rådet anbefaler:

- At anlæggets forskningssamarbejde med Aalborg Universitet fortsat udbygges og anvendes i videst muligt omfang i anlæggets formidling, så den bidrager til at fokusere og skærpe anlæggets profil.
- At anlægget prioriterer at øge egen forskningsproduktion i kraft af samarbejdet med AAU.
- At anlægget i højere grad formidler sin forskning digitalt til brugerne på anlæggets web, herunder udnytter potentialet for at gøre børn og unge interesserede i det naturvidenskabelige område

Baggrund

1. Vurderingsforløbet på Aalborg Zoo

Det Zoologiske Råd besøgte Aalborg Zoo den 15. juni 2020.

Tilstede var:

Fra Aalborg Zoo:

- Bestyrelsesformand Steen Royberg
- Direktør Henrik Vesterskov Johansen
- Chefzoolog Rikke Kruse Nielsen
- Zoolog Sofie Warncke Nutzhorn
- Salgs, kommunikations- og formidlingschef Søren Sørensen

Fra Rådet for Zoologiske Anlæg:

- Christoffer Knuth (formand), direktør for Knuthenborg Safaripark
- Hanne Strager (næstformand). cand.scient.
- Bo Skaarup, direktør for Naturhistorisk Museum Aarhus
- Catharina Eggerts Dyrslæge, Ministeriet for Miljø- og Fødevarer
- Ernst H. Andresen, embedsdyrlæge, Ministeriet for Miljø- og Fødevarer
- Jesper Stagegaard, direktør for Ree Park
- Maj Friis Munk, biolog, Ministeriet for Miljø- og Fødevarer

Fra Slots- og Kulturstyrelsen, sekretariat for rådet:

- Lise-Lotte Bjerre, specialkonsulent

Besøget foregik i anlægget og omfattede besigtigelse af anlægget og dialog med anlæggets ledelse om det zoologiske anlægs opgavevaretagelse.

2. Om Rådet for Zoologiske Anlægs tilsyn

Rådet for zoologiske anlæg fører et løbende tilsyn med de zoologiske anlæg, der modtager statsligt driftstilskud, i henhold til lov om statstilskud til zoologiske anlæg (lov nr. 255 af 12/04/2000).

Formålet med at yde statsligt driftstilskud er i henhold til loven at tilskynde til en stadig højere grad af professionalisme i de zoologiske anlægs arbejde med formidling af viden om dyrene og deres levevis samt anlæggenes deltagelse i relevante avlssamarbejder og naturbevarelsesprojekter.

Som led i tilsynet foretager rådet faglige vurderinger af anlæggene. Den faglige vurdering baserer sig dels på anlæggets egen indberetning til Slots- og Kulturstyrelsen samt på rådets besigtigelse af de enkelte anlæg. Rådet besigtiger anlæggene hvert

andet år og følger op på besigtigelserne med en skriftlig vurdering af anlæggenes varetagelse af opgaverne efter loven. Rådets vurderinger tager udgangspunkt i zoo-lovens § 3, herunder:

- Anlæggets udvikling i forhold til den seneste 4-årsplan, tidligere vurderinger fra rådet samt evt. øvrige udviklingsplaner.
- Organisationsform herunder kravet i zoo-loven om en fuldtidsansat zoolog (cand. Scient.), øvrige tilskud fra offentlige myndigheder, nøgletal (samlet omsætning, antal årsværk, besøgende) samt udviklingen heraf.
- Ressourcegrundlag, herunder bygninger og anlæg.
- Formidling af viden om dyrene og deres levevis herunder særlige formidlingsprogrammer for børn og unge.
- Samarbejde, herunder avlssamarbejde nationalt og internationalt herunder hvilke samarbejder anlægget er koordinator for og hvilke man deltager i.
- Naturbevarelse, herunder hvilke projekter anlægget deltager i og på hvilket niveau.
- Status på anlæggets forskning – dels aktiviteter, hvor anlægget selv udøver forskning, dels aktiviteter, hvor anlægget bidrager ved at stille dyr/faciliteter og viden til rådighed for andres forskning.

Rådets vurdering bliver sammenfattet i en bedømmelse af anlæggets opgavevaretagelse efter følgende skala:

- Meget tilfredsstillende
- Tilfredsstillende
- Ikke helt tilfredsstillende
- Ikke tilfredsstillende

Tilsynsrapporten indeholder Rådets vurderinger af og eventuelle anbefalinger til anlæggets drift og fortsatte udvikling. Rapporten giver samtidig anlæggets kommunale tilskudsyder en viden om det enkelte anlægs virksomhed og de rammer, anlægget arbejder i.